

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Visky András: Goblen

Anziksz

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Visky András: Goblen

Kolozsvári irodalomtörténet

ÁVANTGÁRD
TRANSZÁVANTGÁRD
HÁZSONGÁRD

Megálló

akivel csak találkozott, meghívta magához, beszédbe elegyedett, ha csak tehetett, ezért, gondolom, ezért hívott meg mindenkit, egyszerűen nem látta már módját az elszakadásnak, ha egyszer oda-vissza tért a szó, jövel uram, légy vendégünk, mondta ellenállhatatlanul, üljön asztalunkhoz, nem akarta elvétni, azt hiszem, nem tudhatta, kivel van dolga, ki ül vele szemben a villamoson lehajtott fejjel, ki mered a tarkójára a buszon, ki néz le rá a város élesztő illatú folyója nevét viselő áruház mozgólépcsőjén, jövel uram, légy vendégünk, szalma és abrak bőven van minálunk, hely van, ahová fejét lehajtaná, mondta, mintha arra akarná rávenni, legyen a messiás, miért is ne, hát elég volt, elég volt, mígnem egyszer a repülőhíd előtti megállóban várakozva odalépett hozzá egy nagydarab, vidám férfi, szervusz Lamanesz, csapott a lapockájára, szervusz egykomám, hát nem emlékszel?, nem?, levette sötét szemüvegét, messzire eltartotta magától, mint aki repülni készül, belehajolt az arcába, drága barátom, mondta, egyik szemgolyója sebesen szökdécselt ide-oda, mintha megcélozták volna, a másik meg mozdulatlanul nézett előre, kideríthetetlen, hova, üvegből megformált gyanakvást helyeztek a homloka alá, ilyen döntés születhetett, na és eh-

hez mit szólsz?, megsodorta düftin sálját és a felső ajkára szorította hüvelykujjával, két lecsüngő végéből dús szakállt formált foltos álla köré, várj csak, várj csak, mondta azután, még mindig élénken, válláról leakasztotta lógázó balkarját és a padra fektette, mint egy alvó gyermeket, ha most megtámasztanál egy kicsit, mondta szemérmesen, könnyed mozdulattal alá bukott és kézre állt, na?, még így sem?, rikoltotta letről, szedd össze magad Lamanesz, ő meg csak arra tudott figyelni, nehogy kicsússzon kezei közül a félénken nyikorgó tölgyfa vádli, ujjbegyeibe szegecsek nyomódtak, lelketlen munka, ez jutott eszébe, mialatt letről, bizonytalan bokái szintjéről szavak jöttek fölfelé, mellkasa előtt felszínre bukkantak csuromvizesen, Lamanesz, Lamanesz, megvan, hiszen, tudtam, én – ebben a sorrendben, és külön-külön kacagott mindegyik, amikoris letekintvén azt látta, két ragyogó porcelán fogsor fekszik az aszfalt porában, gyámoltalanul összekapaszkodva, lehajolt, segítőkészen és megfontolatlanul, egyensúlyát, amely akkor mindkettőjüké volt, azonmód elveszítette, balkézzel még a pad vasát markolta volna, hiába, hiába, hiába, hiába, hiába, jöttek vele a mélységet fürkésző lábfejek, lenn a földön még fogta a síkos vádlit, ujjbegyéből vér is serkent talán, de ez egy homályos érzés maradt csak, feküdtek a járdán, kilyukasztott jegyek között, mint egy váratlanul lecsapott kártyalap, a

férfi felszabadultan kacagott, valószínűtlenül magas hangon, Lamanesz, Lamanesz, ismételve visítva, mire a nevetés rá is átragadt, egyetlen test, mely mindkét végén tud nevetni, a trapézzól egyszer valamennyien a fűrészpor meg a forgácsok közé kerülünk, mondta a férfi még mindig nevetve, ott a helyünk, barátom, micsoda történeteim vannak, Lamanesz, lerogyna tőle a sátor, nem gondolod, hogy megpróbálhatnánk, a nagy visszatérés, istenem, úgy mondta, mint aki ettől a véletlen mutatványtól nyert bátorságot, oda van a fél életem, Lamanesz, mit fél, öregem, komótosan összerakta magát, helyére került a kéz, a fogak, a szemüveg, hát majd hívjál fel, ha meggondolod, a többit bízd rám, barátom, a telefonkönyvben megtalálász, ágyó, bátorság, bátorság, bátorság

Álomvidék

1.

A könyv, amit a kezemben tartok, az utolsó magasnyomású munka, mondta a hosszúruhás férfi, és ujjjaival végigsimított a sorokon. Itt ér véget néhány ezer év, ezeken a lapokon tapintható ki, ami még a legkorábbi térképből a hozzá tartozó útleírással megmaradt és eddig elkísért. Az élesen látók ideje következik el, ők mennek majd elől. Többé senki nem hunyhatja le a szemét. A szív kamráiban sötétség van, jártam ott. Én itt maradok, mondta, és becsukta a könyvet.

2.

Éjszaka nagy szél kerekedett. Hallani lehetett a harangok moccanását. A sötétben vadászó baglyok sietve visszatértek a toronyba.

3.

Ősszel, amikor az utolsó ördögszekeret is kikergeti a szél a kertekből, leszedegetik a kéményekből a halakat és kiakasztják őket a ház elé, a száritókötélre. Csípős füstszag üli meg az udvart. A férfiak virágmintás poharakba bámulnak, az asszonyok időről időre megjelennek az ablakkeretben, hosszú ideig állnak ott, enyhén oldalra döntött fejjel, mint az istent szülő anya az arany-

színű ikonokon. A földekről összeterelik a foglyokat, fölhajtják őket a várakozó uszályokra. Vakantva kiáltoznak a tányérsapkások. Gomolygó, sűrű köd lepi el a vidéket, nem láthatni háztól házig. Így kell ügyeskednünk, hogy életben maradjunk.

4.

Ketten érkeztek, kéz a kézben, egyformák, mint a harmatcseppek. Egyikük neve Álom, a másiké Halál. De hogy melyiküket szólítsa Álomnak és melyiküket Halálnak, azt senkitől sem sikerült megtudnia.

Pleinair

Enikőnek és Csabának

1.

csak harmadnap bukkan föl a test, mondja a fiára váró apa a parton. Inge szakadt vitorláját szél kapdossa, az átvirrasztott éjszaka szürkés morzsáit fölszúrta a bánatos sörte. A lány csak festi tovább a tájat, foltos kézfeje közel megy a vászonhoz és eltávolodik tőle, mint egy órainga. Beszél a férfihoz, ahogyan ilyenkor szokás, hány éves volt az eltávozott, volt-e már szerelme, aki a hajadonokkal gyászolhatná, s ha ismerte az úszás fortélyait, miért merült el mozdulatlanul a habokban. A szemközti hegyek óarany vonalát követi az ecset, hal ugrál föl, hogy a tekintet sugarát elérje, mindig ugyanaz, és csillogva hull vissza a lány tükörképére, mint egy melltű. A másik parton, tisztára mosott kövön idős férfi ül és a nyugodt folyóra mered, kalapja árnyéka arcára dobott, sötét színű kendő. A víz színén egymáshoz tapadt buborékok lebegnek: csomócska nyúl fut el.

2.

ez itt a Történelem, mutat az öreg kertész a Martinnuzzi romra, és ujjai, mintha ismernék az elporladt ablakok kereteit és a kapubéletteket, amelyeket hiába keresne a szem, griffet és harci szekeret

formálnak a forró levegő puha anyagából. Abban a mélyedésben érte a gyilkos csapás a frátert, aki, még mielőtt a koponya hasítékán át eltávozott volna belőle a Lélek, látta hátrahőkölni a reneszánsz rémült paripáit és nyugodtan halt meg, kétélű éles kardját még egyszer magához öelve. Gyom verte fel az utakat, füvek magvát szórta a falakra a szél, a kövekből már csaknem minden nedvet kiszívtak, boldogok az ártatlanok. Őket látja Isten a magasból, ha letekint, ennyit tudhatunk.

3.

kő kövön hogyan maradna, az újfent sima és a vésett homlokú, ha nem a járó-kelő ember vállán nyugszanak előbb, aki a kapukat nagy döndüléssel kitarja, ablakba áll, ha fáradt, romló lélekkel várakozik a hírt hozóra? Nem foszlik addig a durva habarcs.

4.

amott a Hatalom van, szól a kertész, semmit nem tud az időről, úgy él, új nevet ad a kőnek, áthordja új telekre a templomromot, a sírjukon nyugvó márvány fejedelmek testéről még egyszer eltávolítja a koronás főt meg a címert, változásnak nevezzi a mindig ugyanúgy történőt. Körbekeríti magát, egyre. Jósnók fogsora villan, kifordított tenyerek nyugszanak el tenyerében. Legyen mun-

ka, újkori cirkuszi játék, és legyen kenyér is, van, van, a nem szűnő elégedetlenség együvé tereli a kettőt, derüljön fény az igazságra, kiáltják zsíros arcok, nyirok üt át az ingen, nem vér, de a bőrhöz tapadó vászon már az egész testet föltakarja. Szerves trágya fojtja meg a vetést, mire a végére érünk, és a növények némelyike porba taposott kalapú házak meredező falaira fölmenekül. Mértéket szabó vesz és a takarékos koporsókészítő, de számításait, mióta a világ, rejtegetik egymás elől.

5.

az ország, akár a megszokás. Csak hetek múltán, mialatt folyton dörög az ég, mint mikor alapnak földet döngölnek, hogy le ne süllyedjen a ház, érint meg a felismerés, hogy csöpp víz sem esett, felhőnek is legfennebb foszlányait terelgeti oda-fent a szél. Nem a kilencvenkilenc és az egyetlen egy sem. Az elveszett sem és a meg sem találta-tott. Ha esne netán, egyetlen lyukon ömlik le a víz, iszapot gyűjt, falak köré rakja, mígnem a bolt-ívek pázsiton fekszenek. Ennyi tapintat van még. Van még ennyi tapintat.

6.

nőre férfi bukik, de kompromisszumokra nyitott mindkettő, ha úgy hozza a sors vagy a vér, a parancsolat, mondják, teljesül. Megosztható a vágó-

állat kedve az emberével, nincs szabály, csak elnevezés, mely az ítéletben bízik. Azt, aki ott ül – lány még – és a folyó felett messzire néz, hogy ami előtte elterül, olajos színekre bontsa, Oféliának hívnám. Amolyan szóbeszéd ez is, evangélium az angyal érkezése előtt még. Eszményien él, azt látja, amit senki, és ami még fennforog, arról neki sincs tudása. Mire elkészül a nagyjelent, ő már nincs, a kettő egymást, érthető, kizárja. A vászonra kár szót vesztegetni. Mutatkozik bizonyos rend.

7.

nincs fölemelkedés, halak ugrálnak a víztükör fölé szünetlen, mintha késeket dobálnának fel a sötét mélyből, nincs fölemelkedés, mondhatnák azok is, akik a parton várakoznak, hogy aztán megosztozzanak a testeken, ha fölbukkannak, hazatérjenek végre és sírjanak, jöhet majd a gyógyító álom, hangos szuszogások terelnek össze legyenek a tátott száj köré, mely a tortól szaglik még sokáig. Apró természetű vámszedők kora jött el, az ablaknyílások is egyre kisebbek, legfennebb ha maga elé tekinthet az ember. De vannak magyarázatok, lehiggad a pöffeteg tömeg, csak élvezet dolgában hajthatatlan. Ráhajol a biliárdasztalra, kalapját hátracsapja a horzsolt tarkóra, tűzbe hozza a megkopott dákö és a golyók. Karnyújtásnyira tőle a legújabb hamisítvány egy bajor város cí-

merét büszkén viselő pohárban, jól lehűtve, ízre, állagra biztonságosabb így, az üvegfalon lecsapódott pára csordul alá. Minden egy képernyő már, megszólalásig, műanyag pálma dacol a tűző nappal, hars napernyő glóriája az asztalok felett, bejátszott hirdetés, nem több, mely a szószékekről adakozásra felszólító tiszteletes máztól alig különbözik, csak a fogak pudvásak és körömgomba üli szerény diadalát.

Alvinc, 1995. 7.11-18.

Levél hull, életem

Sacinak

Ma már a második. És ezt is elmulasztottam. A folyamat reményeim szerint vigasztalóbb. Ha kelletlenül is, belátható, hogy étekké leszünk, a rothadás így osztályrész, s a nagy találkozás kibírhatóbb levélnek, fának, csontnak. Kozmológia a rajzolat – az ír mag megmarad? –, tovább lebeg előttem is, egy csendes frontvonal. Lelőten is jelenti még magát. Fölkapja szél, ezt-azt tán hátrahagy, követhető az út. A nagytotál szövetmintázata. És benne ég a nap.

Klip

Mészöly Miklósnak

talán a gyermek, az leg
alább többet kibír. Nem
cselekszik éktelenül és
nem keresi a maga hasznát
Törzse, nyakszirtje, ujjá
i mozdulatokat száznak
ki maguknak az előttük le
vő *márnemjelenből*, sietős
válogatás, állati céltud
at, hiúságnak, kétségbees
ésnek nyoma se (*ha helyes
en értem mi a végenincs*)
anyja helyett is éber, ak
arnok is már, elhelyezi h
úgait a töreken (téli alo
m), elgyötört kicsinyek
de nem érintetlenek már
mohó férfikezek tuszkoltá
k fel őket hajnalban (*ez a
most*) a teherautó ponyv
ája alá, ezüstös pára szá
ll fel belőlük, ebben a
megtévesztésig egyik az é
bren lévő: vadász és vad
fedetlen belek és savanyk

ás leves, főképpen pedig az elfolyt bor a láthatatlanra mutat(nak) egyképp Ágak hegyén Isten lépdél álmatlan különbségtevő kezében kerekded nyiszogó viharlámpa, *verőfény*. Az ideiglenes szállás alól kifut a szépia udvar, a ház, a farakás, a gémeskút elbillent fészülete, az eperfa, a lugas, az asztalra borult, világító székek, egy hóprémes, macskanyomos kaptár, fejkendős rigid tövek (*életrajz*), jég roppan, sárlé szörcsögde visszafagy azonmód. Harémület, állati, nem kié? kié?, hanem egyetlen tömb lakható anyagféleség a hamar kialakuló szokásjoggal. És amikor már a szemhátáron, a csendes portafutása közben elveszítve egy lényegtelen dimenziót a szélesre tárt kapun át *visszaugrik* a kutya a történetbe, nevéen szólítják

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Visky András: Goblen

a gyanútlan kicsinyek, nő
gatni őt nem restek, geri
nce holdfényes ostora mes
sze világít. Ilyen nehéz
ateista időkben is főleme
lkedik rá a célkereszt, k
íméletes fegyver dörren
szinte puhán, a hátsó hom
lokfalnál. Nem kiáltozom:
ébredjete fel, de nem éb
rednek. Ki csal meg kit é
s mikor, kicsoda boldog é
s ki nem, kicsoda ártatla
n és ki bűnös. Nem kérdem
? – kérdem. Nem kérdem. N

Kolozsvári anziksz. Főtér

Feliratok, egynyelvűek,
s a javarésze angol –
ma nem fog érdekelni.

Elszántan ögyelgek,
forintot, márkát
kérve kérnek tőlem,
megtévesztheti őket
nemezkalapom
és donquijotés,
nyílt tekintetem,
megértem őket.
(Több nyelven szórom
szerte válaszom.)

A Bánffy-palota előtt
– de hiszen nem váratlanul –
megrohamoznak kicsi koszosok,
igen jól szervezett,
alternatív ovi.
Szori, szabadkozom,
s teszem, mi tőlem telhető:
a túlvilág nevében
hányom a garast,
vicsorgok, kérem,
hagyjanak. És végre

közbeszól a standos:
„Megérkezett az Eliade
második kötet.”
„Csak nem?” Megbízik bennem,
mondja, vihetem,
nem ronthatom le
„masszív” hitelem.

A Szent Mihály előtt
elér a nagy felismerés:
határozottan szép a nő.
Jó, mondható: sajátosan.
Okolhatók előnytelen
odőrök, nem rá való
ruhakreációk, fényviszonyok.
Hónom alatt szorongatom
a *Hiedelmeket*, a fólia
bő nedveimnek bizton ellenáll.

Fegyelmezett tekintetek,
jól szervezett alakulat:
turisták ők, jawohl.
Az egyiken tán túl feszes
a bermuda, és ráadásul férfi!
Illetlen itt, ám jóra
készteni a persely.
Azt súgja valaki poroszosan,
hogy Kierkegaarg,
még hátra lehet, úgy hiszem,

a Házsongárd, na és
a Farkas utca – én másfele
megyek. A parkolóban biztosan
kocsim már nem hevül tovább.

A szélvédőkön sok rovartetem,
megannyi, jószerével összefüggő
szőnyeg. De rohamoznak
szüntelen tovább: az álló,
márkás járművekre specializált
újtranssylvania mutáns.

Miatyánk '95

ha elhagy szó emlékezet
az égből hulljon ékezet
miatyánk ki vagy

országod jöjjön el ha van
vendég legyen a hontalan
miatyánk ki vagy

de integet az égi más
ne itt legyen feltámadás
miatyánk ki vagy

a kétkedő ha arra jár
legyen egy égi kolozsvár
miatyánk ki vagy

*

HA ERRE JÁRSZ, URAM, HA ERRE JÖNNÉL,
E KŐHALOM VOLT EGYKORON MONOSTOR...
HOGY ELLENSÉG? UGYAN, FIAM, *MON* OSTOR
CSAPOTT LE RÁ, – S KISEBB A VÍZÖZÖNNÉL

FELISMERSZ KÖNNYEDÉN, EGY GÖDRÖT ÁSOK,
MAJD RAJTAM LESZ A KEZDETEM S A VÉGEM.
SOKAN VAGYUNK, DE MEGTALÁLSZ, MINT RÉGEN,
MERT ŐK IS ÉN VAGYOK, S NEM LESZNEK MÁSOK,

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Visky András: Goblen

HA ERRE JÁRSZ, URAM, HA ERRE JÖNNÉL.

*

az árnyékom még követ-e
zuhan az isten köpenye
miatyánk ki vagy

hó hull a mennyég felhőtlen
fogadj el végleg felnöttem
miatyánk ki vagy

Herakleitosz-rondó

Homéroszt el kell tiltani,
Ha Mérték nincs, barátom, könnyebb.
A villám kormányoz, a bölcs-Egy,
Tisztátalan a Sok. Aki

Tanít, s tudása isteni,
Felold és összegyűjt és jön-megy, –
Homéroszt el kell tiltani:
Ha Mérték nincs, barátom, könnyebb.

A nép örökké új, mai
Viszály: keletkezés (vagy őstett)
– a sok görög fecseg! Mi köthet?
Reggelre már mind római.
Homéroszt el kell tiltani.